

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Henrici Canisi[i] Noviomagi, Belgæ, Jn Academia
Ingolstadiensi SS. Canonum Profess. Ordinarii & Primarii,
Opera Quæ De Ivre Canonico Reliqvit**

Canisius, Heinrich

Coloniae Agrippinae, 1662

II. De emptione & venditione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62169](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62169)

SUMMÆ JURIS CANONICI
LIBER TERTIVS,
QUI EST DE CONTRACTIBUS, ULTIMIS VOLVNTATIBVS,
ET DE DELICTIS.

DE CONTRACTIBVS ET EORVM DIVISIONE.

TITVLVS I.

Contractum vocat Labeo J.C. ultro citroque obligationem, *l. Labeo 19. D. De verb. signif. secutus proprietatem nominis: quasi contrahere idem sit, quod simul trahere, alterum alteri obligando. Alias usurpatione juris, contractus etiam depositum, precarium, donationem, & similes conventiones continet, quæ utrimque obligationem non pariunt. uti ex sequentibus parebit. Contractum auctores juris dividunt in Nominatum & Innominatum. Nominatus contractus est, qui in certum & distinctum ab aliis contractibus nomen tran-*

sit; ut sunt, emptio, venditio, locatio, conductio, commodatum, depositum, mutuum, pignus, fidejussio, & nonnulli alii, l. 1. § fin. & l. iura gentium 7. circaprise. D. Depact. l. Naturalis 5. D. De prescript. verb. Quibus & adjiciuntur, precarium, precaria, feudum, donatio, *de quibus inf. suu tit.* Contractus vero innominatus certo nomine caret; causam tamen obligandi habet, videlicet, dationem vel factum. Horum quatuor genera recensentur, Do ut des; Do ut facias; Facio ut des, *de quibus in d. l. iura gentium & tota tit. De prescript. verb.* quod referri potest & permutatio, *de qualib. 3. Ext. & in 6. Permutati. nem autem nihil aliud esse quam contractum (Do ut des) probat Corasius, lib. 2. Miscell. cap. 15.*

DE EMPTIONE ET VENDITIONE.

TITVLVS II.

§. I. Quomodo contrahatur, & quarum rerum.

Empcio & Venditio tunc contrahitur, simulque de pretio conventum, etiam si pretium nondum numeratum, & res nondum tradita sit, *tit. Instit. De empte. in princ. & in §. quam autem.* Sed pretium in numerata pecunia consistere debet, §. pretium Instit. d. tit. *Et l. Emptio C. De contrah. empti.* Qualiscumque autem res emptæ & venditæ, siue mobilis, siue immobilis ea sit, corporalis siue incorporalis, nihil plane interest, modo ea possideri aut quasi possideri possit. *l. Si emptione 34 §. omnium D. eod.* Possidentur proprie res corporales; quasi possidentur res incorporales, veluti sunt hereditas, servitutes, obligationes, actiones, atque his similes, *d. l. 1. Et ibi Glos. in V. corporalia D. De acquir. vel amit. poss. juncto tit. sup. de rerum divis.*

§. 2. Annuum censum siue redditum rectè emi.

Nam & annuus census rectè emitur, id est, jus præstandi & solvendi annuum censum siue redditum, *cap. 1. c. 2. De empt. in Ext. com. vide laurus Covarr. Var. resolut. l. 3. cap. 7. Andr. Gail. lib. 2. obsequio 7. Navarr. in Manuali cap. 17. num. 234. cum seqq.*

§. 3. De justo pretio emptionis & venditionis.

Ut autem hic contractus constet, necesse est pretium rei emptæ & venditæ aut justum sit, aut non valde inæquabile; alioqui læsus ultra dimidium justum pretii agere potest, ut vel contractus rescindatur, vel quod justo pretio deest, suppletur, *cap. 3. c. 6. Ext. hoc tit. Et l. 3. C. De rescind. vend. a §. 4. De*

§. 4. De dolo in hoc contractu.

Quod tamen non aliter accipiendum est, quam ubi emptor vel venditor reipsa, id est, circa rei æstimationem, nullo adversarii dolo læsus est. Ceterum, si dolo adversarii interces sit, potest agi vel ad rescissionem contractus, l. Ex empto §. si quis virginem D. De act. empti l. Dolus 10. C. De resc. vend. vel quantò pluris sive minoris res empta vel vendita est, l. Iulianus 13 §. Si venditor D. De act. empti. Etenim iniquum est alteri alterius dolum nocere, & sibi prodesse, l. 1. circa princ. D. De dolo. Nam & huc pertinet illa D. Pauli commoatio, 1. ad Thessal. 4. Ne quis supergrediatur neque circumveniat in negotio fratrem suum.

§. 5. De rebus, quæ vendi prohibentur.

Sed quod antè dictum est, quamlibet rem, quæ possideri vel quasi potest, venire in emptionis & venditionis contractum, exaudiendum est, nisi jus vel boni mores huic contractui obstant, d. l. Si in emptione §. omnium, Ut hinc Ecclesiasticorum Ordinum, beneficiorum, aliarumque rerum spiritualium nulla sit emptio & venditio, cap. Cum in Ecclesiis 9. & passim Ext. Desmonia, can. Ex multis cum seqq. 1. quæst. 3. Item, nec rei data in dotem vel donationem propter nuptias, ne quidem assentiente uxore, l. unica §. & cum lex C. De rei uxore act. Auth. Sive à me C. Ad SC. Vellejan. §. & illud Novell. VI. immobilia antenupt. don. Nisi duob. casib. qui ibid. continentur, & in cap. 4. Ext. De empt. in cap. Cum contingat 8. Ext. De iurejur. & cap. 2. De pact. in 6. juncto cap. 2. De iurejur. lib. 6. Adde neque Judici iudicium, neque testi testimonium etiam iustum, vendere licere, c. Non licet xi. quæst. 3. c. fin. xiv. quæst.

§. l. Venales 7. C. Quando provec non est necess. l. §. 1. & l. Falsipena 20. D. Ad L. Corn. de falsi. tamen Advocato permissum sit vendere patrocinium & Jurisconsulto consilium iustum, d. can. Non licet & d. cap. fin.

§. 6. De re aliena vendita & evicta.

Et licet res aliena vendi non possit ad eum effectum, ut in emptorem dominium transeat, l. 1. l. 6. De rob. alien. non alienan. tamen eatenus valeat venditio, ut si res per verum dominum evicta fuerit, emptori succurratur adversus venditorem in id, quod sua interest, l. Venditor D. De evict. Nisi forte emptor post institutum contra se iudicium omiserit denunciare venditori, ut rem venditam defenderet, aut si propter absentiam suam, sive per injuriam iudicis emptor condemnatus sit. Nam his casibus venditor evictionis nomine non tenetur, cap. fin. Ext. h. tit. l. Emptor 8. C. De evict.

NOTATIO ad Tit. 2.

a Et quamvis hic §. de solo venditore l. solo loquatur, idem tamen iudicium est de tempore l. solo; ex sententia omnium DD. teste Ario Pinedo ad l. 2. in 1. p. c. 2. Cod. De rescind. vendit. qui §. c. 3. ejusdem l. 2. idem trahit ad reliquos contractus bonæ fidei, ob eandem aequitatem; idque receptissimum esse ait; imò & ad contractus stricti iuris accommodat. Excipit tamen transactionem, propter text. in l. Lucius 78 §. fin. D. Ad SC. Trebell. Intellige verò de lesione, non qua dolo adversarii, sed qua ex re ipsa provenit; quæ nihil aliud est, quam error circa æstimationem rei; cuius mentio fit in l. Si quis eum aliter 35. vers. idem est D. De verb. oblig. ut & hic in §. seq.

DE LOCATO ET CONDUCTO, ET DE EMPHYTEVSI.

TITULUS III.

§. 1. Quid locatio & conductio; & quot modis contrahatur.

Locatio & Conductio proxima est emptioni & venditioni, iidemque juris regulis consistit. Nam sicut emptio & venditio contrahitur, si de pretio convenierit: ita & locatio & conductio contrahi intelligitur, ubi merces constituta est pro usu alicujus rei, vel opera hominis, text. in l. 2. & l. 29. D. Locati, in princ. Instit. 204. Idque quandoque ad tempus fit, quandoque

in perpetuum, l. Viam 10. C. h. tit. Ad tempus; puta, ad annum, biennium, aut ad aliud majus minusve tempus. In perpetuum; ut, quamdiu merces solvitur, neque ipsi conductori, neque hæredi ejus aut alteri, qui eorum in locum successit, auferre liceat, §. aded Instit. 204.

Rrr e

§. 2. De